

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
070/12	Fylkestinget	11.06.2012

Høring - Ny, helhetlig verdensarvpolitikk

Sammendrag

Miljøverndepartementet har utarbeidet forslag til en ny og helhetlig verdensarvpolitikk, oversendt i brev av 29.03.2012. Dokumentet er basert på en rapport fra en arbeidsgruppe nedsatt i 2010 av Miljøverndepartementet med formål å utarbeide et slikt forslag.

Dokumentet ”Ny, helhetlig verdensarvpolitikk” omhandler forslag til en helhetlig politikk for forvaltningen av verdensarven i Norge for perioden fram til 2025. Denne helhetlige politikken skal ta opp både nasjonale og internasjonale elementer, sammenhengen mellom disse og hva som skal til for at Norge skal kunne gjennomføre forpliktelsene etter verdensarvkonvensjonen. Dette arbeidet har statsparten Norge ikke gjort tidligere.

Formålet med ”Ny, helhetlig verdensarvpolitikk” er å konkretisere utviklingstrender, ambisjonsnivå og prioriteringer, for slik å bidra til at oppfølgingen av verdensarven i årene fram mot 2025 blir målrettet og godt koordinert.

Miljøverndepartementet ber om merknader fra Nordland fylkeskommune til høringsforslaget, og *høringsfrist er 01.07.2012.*

Bakgrunn

I 1972 vedtok FN-organet Unesco på sin generalkonferanse *Konvensjonen om vern av verdens kultur- og naturarv*. Norge ratifiserte verdensarvkonvensjonen i 1977 og har i 2012 sju områder innskrevet på verdensarvlista. I Nordland er kulturlandskapet Vegaøyen i Vega kommune innskrevet, som det første norske kulturlandskapsområdet. For øvrig også på nåværende tidspunkt det eneste verdensarvområdet i Nordland.

Det er også utarbeidet ei tentativ liste over kultur- og naturarv som Norge har til hensikt å nominere til verdensarvlista de neste fem til ti år. Norge som statspart til verdensarvkonvensjonen er forpliktet til å utarbeide ei slik liste. Lista er laget i samarbeid med de andre nordiske landene og består av seks områder. Den ble sist revidert av Miljøverndepartementet i 2007, og supplert med enkeltområder i 2009 og 2011. To områder i Nordland står oppført på den tentative lista. Dette er Lofoten, og Hellemobotn i Tysfjord kommune og Rago Nasjonalpark i Sørfold kommune mot grensen til Sverige, som en fortsettelse av det svenske verdensarvområdet Lapponia.

Verdensarvkonvensjonen skal ta vare på kultur- og naturarven for hele menneskeheten, og sikre den fra ødeleggelse og videreføre den med sine verdier til kommende generasjoner. Områder som er innskrevet på lista, har så stor betydning at statspartene skal ta vare på dem i felleskap.

Verdensarvkomiteen stiller stadig nye krav til statspartene i forbindelse med oppfølging av verdensarven og gjennomføringen av konvensjonen. Dette særlig i forbindelse med forvaltningen av verdensarvområdene, både i forbindelse med overvåking, formidling, kompetanse og internasjonal bistand. Det stilles stadig større krav til de enkelte statenes nasjonale prioriteringer. Først og fremst gjelder dette nasjonenes håndtering av egne bidrag til verdensarven, og det forventes stadig at innsatsen skal økes, for eksempel innenfor overvåking, informasjon og kompetanse. Det blir også stadig tydeligere forventninger om å bidra aktivt til å bevare andre lands kultur- og miljøarv, ikke minst i u-land. Afrika som kontinent er for eksempel svært underrepresentert på verdensarvlista.

På nasjonalt hold er det en økende forventning tilknyttet hva en verdensarvstatus kan bidra med for lokalsamfunnet, regioner og for nasjonen.

Norge har i dag som ambisjon at de norske verdensarvområdene skal utvikles som fyrstårn for den beste praksisen innenfor kultur- og naturforvaltning. (Jf. Stortingsmelding nr. 16 2004-2005.) Dette arbeidet spenner fra naturforvaltning til kulturminneforvaltning, og involverer flere ulike sektorer, organisasjoner, institusjoner og myndigheter på ulike forvaltningsnivå.

Problemstilling

Hovedinnholdet i ”*Ny, helhetlig verdensarvpolitikk*” er en redegjørelse av bakgrunnen for verdensarvkonvensjonens historikk og krav, samt Miljøverndepartementets tilrådninger til en ny, norsk politikk. Tilrådingene omhandler følgende punkter:

- identifisere verdensarv i Norge
- organisering, aktører og samarbeid
- lovverk og forvaltningsplan for verdensarven
- buffersoner
- overvåking og rapportering
- sentre for verdensarven
- formidling
- kunnskap og kompetanse
- skole og utdanning
- internasjonalt samarbeid
- verdiskaping.

Som nevnt er formålet med dokumentet fra Miljøverndepartementets side å konkretisere utviklingstrender, ambisjonsnivå og prioriteringer, samt å sørge for en målrettet og godt koordinert oppfølging av verdensarven i de kommende årene.

Hovedkonklusjonen fra dokumentet, samt eventuelle vurderinger basert på innspill fra høringsrunden, vil bli innarbeidet i den nye stortingsmeldingen om kulturminner som forventes ferdigbehandlet i løpet av 2013.

I ”*Ny, helhetlig verdensarvpolitikk*” kommer Miljøverndepartementet med en rekke tilrådninger. Det er særlig på følgende områder at disse tilrådingene vil få konsekvenser for Nordland fylkeskommune:

- Identifisere ny verdensarv:

På Norges tentative liste står to områder i Nordland:

Lofoten, og utvidelsen av det svenske verdensarvområdet Laponia, inn i Hellemobotn i Tysfjord kommune og Rago nasjonalpark i Sørfold kommune.

Arbeidet med å nominere Lofoten til verdensarv er satt på vent på grunn av olje-/fiskproblematikken. En eventuell gjenopptakelse av arbeidet med nomineringen vil, ifølge Miljøverndepartementets dokument, bli vurdert fortløpende. En utvidelse av verdensarvområdet Laponia, er foreløpig utsatt.

Miljøverndepartementet understreker samtidig at Norge bør prioritere å sikre den verdensarven man har, samt den som er i ferd med å nomineres.

- Organisering, aktører og samarbeid:

For at Norge skal kunne gjennomføre verdensarvkonvensjonen, må en rekke aktører og sektorer involveres. Det er viktig at arbeidet blir best mulig koordinert, og at kompetansen, ressursene og kvaliteten blir sikret. Miljøverndepartementet tilrår derfor at det blir etablert et fast samarbeidsorgan, ved navn ”departementenes verdensarvutvalg”, for de involverte sektorer og forvaltningsnivå (deriblant fylkeskommunene), og at dette organet skal ha årlige møter. Et slikt utvalg vil sikre rask koordinering av arbeidet og en klar rolle- og ansvarsdeling mellom de aktuelle departementene og mellom det nasjonale og regionale nivået. Departementet tilrår også at det ved hvert verdensarvområde blir etablert et samarbeidsorgan (”verdensarvråd”) som skal ha definerte oppgaver. Dette på bakgrunn av målsettingen om mest mulig samarbeid om oppfølgingen av enkeltområdene, og at dette arbeidet blir tilrettelagt og avklart i egne lokale samarbeidsfora med representanter for relevante forvaltningsaktører og –myndigheter på både lokalt og regionalt nivå. Organiseringen av et slikt samarbeidsorgan skal utarbeides i samarbeid mellom de lokale og regionale myndigheter og det ansvarlige direktorat.

- Lovverk og forvaltningsplan for verdensarven:

Retningslinjene for arbeidet med å gjennomføre verdensarvkonvensjonen stiller krav til at verdensarvområdene skal være sikret en langvarig og tilstrekkelig beskyttelse, enten juridisk eller gjennom en institusjonell eller tradisjonell sikring og forvaltning. Miljøverndepartementet tilrår i den forbindelse at fylkeskommunene skal tydeliggjøre ansvaret for verdensarven i alle relevante fylkeskommunale planer (og i forvaltningsplaner for naturvernområder).

- Sentre for verdensarven:

Da det er viktig å ha et sted som kan formidle informasjon om verdensarven som er av høy kvalitet, samt dokumentere og fungere som motor i det lokale verdensarvarbeidet, tilrår

Miljøverndepartementet at alle verdensarvområdene skal ha gode sentre. Finansieringen av et slikt senter bør være forutsigbart. Miljøverndepartementet tilrår derfor at fylkeskommunene, sammen med staten og kommunen, bidrar til en forutsigbar finansiering av senterets drift – under forutsetning av at senteret ivaretar definerte oppgaver. Departementet mener staten bør finansiere 60 prosent av den offentlige driften, og at staten må vurdere etableringsstøtte i hvert enkelt tilfelle.

- Skole og utdanning:

Verdensarven og de kultur- og naturverdiene som den representerer er relevante for flere fag og tema. Verdensarvområdene bør av den grunn fungere som en ressurs for skolene i sin egen region. Miljøverndepartementet tilrår derfor at verdensarvområdene får støtte til å utarbeide og tilby besøkspakker eller verdensarvopplevelser i regi av Den kulturelle skolesekken og Den naturlige skolesekken.

- Verdiskaping:

”Ny, helhetlig verdensarvpolitikk” understreker at verdiskaping i verdensarvområdene må legge vekt på at natur- og kulturminneverdiene skal forvaltes på en sårn måte at de blir ivaretatt for framtidige generasjoner og blir sterke nok til at de tåler flere besøkende. Miljøverndepartementet tilrår at verdensarven blir prioritert høyt i Miljøverndepartementets nye strategi for verdiskaping tilknyttet kultur- og naturarven, og at samarbeidet mellom ”verdensarvrådene” og lokale næringsdrivende blir styrket. Verdensarvområdene skal utvikle seg, men verdiene de er innskrevet med, må tas vare på. Blant fylkeskommunens hovedoppgaver er regional utvikling, og det er i den sammenheng viktig å ta tak i utfordringen tilknyttet verdiskaping i verdensarvområdet.

Vurderinger

Fylkesrådet er positiv til at Miljøverndepartementet har utarbeidet ”Ny, helhetlig verdensarvpolitikk” og mener dokumentet vil være et godt grunnlag for det videre arbeidet med forvaltning av verdensarven. Dette er særlig viktig i forbindelse med å forankre arbeidet som gjøres med verdensarven, både på et nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Fylkesrådet vurderer det også som betydningsfullt at verdensarven tas i bruk både i skole- og utdanningssammenheng og i verdiskapingsøyemed.

Det anses som svært positivt at Miljøverndepartementet tilrår at verdensarven blir prioritert høyt i departementets arbeid med ny strategi for verdiskaping tilknyttet kultur- og naturarven.

Nordland har per 2012 ett område på Unescos verdensarvliste: Vegaøyen verdensarv. I 2004 ble Vegaøyen skrevet inn som det første norske kulturlandskapsområdet. Vega kommune har etablert stiftelsen Vegaøyen Verdensarv for å koordinere arbeidet med å ivareta verdensarven. Det er positivt at ”Ny, helhetlig verdensarvpolitikk” understreker at det bør jobbes med å avklare og tydeliggjøre rollene i arbeidet med verdensarven. Det er behov for en tydelig avklaring av ansvar mellom stat, fylkeskommune og kommune i forvaltningen av verdensarvområdene. Erfaringene med Vegaøyen verdensarvområde er svært gode. I løpet av få år økte turistrafikken med 25 %. Samtidig har hele området vært forvaltet på en helhetlig og forsvarlig måte som har bidratt til å beskytte de verdiene som er grunnlaget for innskrivingen på verdensarvlista. Man må imidlertid være oppmerksom på at økt turistrafikk kan bli en belastning også, dersom den går over forsvarlige tålegrenser

På Norges tentative liste over mulige kandidater som verdensarvområder, er det oppført to områder i Nordland. Det ene er Lofoten og det andre Tysfjord, Hellemobotn og Rago nasjonalpark, som del av utvidelse av det svenske verdensarvområdet Laponia. En eventuell gjenopptakelse av arbeidet med å nominere Lofoten vil, ifølge Miljøverndepartementets dokument, bli vurdert fortløpende. En utvidelse av verdensarvområdet Laponia, er foreløpig utsatt. Fylkesrådet mener det er viktig at det avklares så raskt som mulig om begge områdene skal foreslås innskrevet på Verdensarvlista av nasjonalstaten.

Fylkesrådet forutsetter at staten tar et hovedansvar for finansieringen av både investering og drift av nye verdensarvsentre.

Konsekvenser

Saken har ingen administrative, miljømessige eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har heller ingen konsekvenser knyttet til gjennomgående fylkeskommunal politikk tilknyttet likestilling, universell utforming, miljø og folkehelse. Nordland fylkeskommune forutsetter at staten tar et hovedansvar for finansieringen av eventuelle verdensarvsentre, både når det gjelder investering og drift.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget er positiv til at Miljøverndepartementet har utarbeidet ”*Ny, helhetlig verdensarvpolitikk*” og mener dokumentet vil være et godt grunnlag for det videre arbeidet med forvaltning av verdensarven. Fylkestinget tar Miljøverndepartementets ”*Ny, helhetlig verdensarvpolitikk*” til orientering.
2. Fylkestinget forutsetter at innskriving av nye områder på verdensarvlista – World Heritage List er basert på en sterk lokal forankring.
3. Fylkestinget forutsetter at staten tar et hovedansvar for finansieringen av eventuelle verdensarvsentre, både når det gjelder investering og drift.
4. Fylkestinget vil påpeke viktigheten av en rask avklaring om Lofoten, og en utvidelse av det svenske verdensarvområdet Laponia inn i Hellemobotn i Tysfjord kommune og Rago nasjonalpark i Sørfold kommune, skal foreslås innskrevet på Verdensarvlista av nasjonalstaten.
5. Fylkestinget vurderer det som viktig at verdensarven tas i bruk både i skole- og utdanningsammenheng og i verdiskaping. Fylkestinget støtter Miljøverndepartementets tilråding om at verdensarven blir prioritert høyt i departementets arbeid med ny strategi for verdiskaping tilknyttet kultur- og naturarven.

Bodø den 15.05.2012

Odd Eriksen
fylkesrådsleder
sign

Marit Tennfjord
fylkesråd for kultur og miljø
sign

11.06.2012 Fylkestinget

FT-070/12

Innstillinga fra komite for kultur og miljø ble lagt fram av komiteleder Grete Bang, Ap:

1. Fylkestinget er positiv til at Miljøverndepartementet har utarbeidet ”Ny, *helhetlig verdensarvpolitikk*” og mener dokumentet vil være et godt grunnlag for det videre arbeidet med forvaltning av verdensarven. Fylkestinget tar Miljøverndepartementets ”Ny, *helhetlig verdensarvpolitikk*” til orientering.
2. Fylkestinget forutsetter at innskriving av nye områder på verdensarvlista – World Heritage List er basert på en sterk lokal forankring.
3. Fylkestinget forutsetter at staten tar et hovedansvar for finansieringen av eventuelle verdensarvsentre, både når det gjelder investering og drift.
4. Fylkestinget vurderer det som viktig at verdensarven tas i bruk både i skole- og utdanningssammenheng og i verdiskaping. Fylkestinget støtter Miljøverndepartementets tilrådning om at verdensarven blir prioritert høyt i departementets arbeid med ny strategi for verdiskaping tilknyttet kultur- og naturarven.

Marianne Dobak Kvensjø, Høyre, fremmet fellesforslag fra Høyre og FrP fra komiteen:

1. Fylkestinget tar Miljødepartementet sin ”*ny heltlig verdensarvpolitikk*” til orientering.
2. Staten må legge til rette for og finansiere formidling og administreringen av etablerte og fremtidige kandidater til verdensarvslista.
3. Fylkestinget mener at som en del av den nye helhetlig verdensarvpolitikken må aktuelle kandidater til verdensarvlisten konsekvensutredes i forkant av en nominasjon.
4. Alle nominasjonskandidater til verdensarvlisten skal vedtas lokalt i forkant av en nasjonalnominasjon. Kommunens vedtak skal legges til grunn for en nasjonalnominasjon.

Christoffer Ellingsen, Rødt, fremmet fylkesrådets innstilling til punkt 4:

Fylkestinget vil påpeke viktigheten av en rask avklaring om Lofoten, og en utvidelse av det svenske verdensarvområdet Laponia inn i Hellemobotn i Tysfjord kommune og Rago nasjonalpark i Sørfold kommune, skal foreslås innskrevet på Verdensarvlista av nasjonalstaten.

Votering:

Komiteinnstillinga vedtatt mot 20 stemmer avgitt for fellesforslaget fra Høyre og FrP. Fylkesrådets innstilling til punkt 4 fikk 2 stemmer og falt.

Vedtak:

1. Fylkestinget er positiv til at Miljøverndepartementet har utarbeidet ”*Ny, helhetlig verdensarvpolitikk*” og mener dokumentet vil være et godt grunnlag for det videre arbeidet med forvaltning av verdensarven. Fylkestinget tar Miljøverndepartementets ”*Ny, helhetlig verdensarvpolitikk*” til orientering.
2. Fylkestinget forutsetter at innskriving av nye områder på verdensarvlista – World Heritage List er basert på en sterk lokal forankring.
3. Fylkestinget forutsetter at staten tar et hovedansvar for finansieringen av eventuelle verdensarvsentre, både når det gjelder investering og drift.
4. Fylkestinget vurderer det som viktig at verdensarven tas i bruk både i skole- og utdanningssammenheng og i verdiskaping. Fylkestinget støtter Miljøverndepartementets tilrådning om at verdensarven blir prioritert høyt i departementets arbeid med ny strategi for verdiskaping tilknyttet kultur- og naturarven.

Vedlegg
Ny helhetlig verdensarvpolitikk

DokID
263013